

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 3ης Σεπτεμβρίου 2020¹

Υπόθεση C-616/19

**M.S.,
M.W.,
G.S.
κατά**

Minister for Justice and Equality

[αίτηση του High Court (ανωτέρου δικαστηρίου, Ιρλανδία)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου – Παραδεκτό αιτήσεως διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος μετά τη χορήγηση επικουρικής προστασίας εντός άλλου κράτους μέλους – Αίτηση σε κράτος μέλος για το οποίο ισχύει ο κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 αλλά όχι η οδηγία 2013/32/ΕΕ – Οδηγία 2005/85/ΕΚ – Λόγοι απαραδέκτου – Άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχεία α' και δ' – Έννοια “οικείου κράτους μέλους”»

I. Εισαγωγή

1. Η αίτηση προδικαστικής απόφασης που υπέβαλε το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) αφορά την ερμηνεία των κανόνων περί παραδεκτού που προβλέπει η οδηγία 2005/85/ΕΚ², σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.
2. Τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο ανέκυψαν στο πλαίσιο τριών ενδίκων διαφορών³ μεταξύ της Ιρλανδίας και τριών υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι ζήτησαν από την Ιρλανδία να τους χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα, ενώ οι ίδιοι είχαν, περαιτέρω, λάβει επικουρική προστασία στην Ιταλία.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² Οδηγία του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005 (ΕΕ 2005, L 326, σ. 13).

³ Το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε τη συνεκδίκαση των διαφορών αυτών.

3. Το ερμηνευτικό ζήτημα ανακύπτει σε ένα όλως ιδιαίτερο πλαίσιο, καθόσον η Ιρλανδία έχει γνωστοποιήσει την πρόθεσή της να μετάσχει στην έκδοση και εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013⁴, οπότε υπόκειται στον κανονισμό αυτόν, αλλά δεν συμμετείχε στην έκδοση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ⁵ σχετικά με τις διαδικασίες που συνδέονται με τον εν λόγω κανονισμό και δεν δεσμεύεται από την οδηγία αυτή ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της. Το εν λόγω κράτος μέλος εξακολουθεί να υπόκειται στην προϊσχύσασα οδηγία περί διαδικασιών ασύλου, την οδηγία 2005/85, η οποία συνδεόταν με τον κανονισμό (ΕΚ) 343/2003⁶ (στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο II).

4. Επομένως, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί ζητήματος ερμηνείας διατάξεως της οδηγίας 2005/85 εκτός του πλαισίου του κανονισμού Δουβλίνο II που έχει προβλέψει ο νομοθέτης της Ένωσης.

5. Αφού εξετάσω τους περί παραδεκτού κανόνες εντός του ιδιαίτερου πλαισίου της επίδικης περιπτώσεως, θα προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι οι κανόνες αυτοί δεν αποκλείουν τη δυνατότητα της Ιρλανδίας να θεωρήσει απαράδεκτες αιτήσεις, όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη αιτήσεις υπηκόων τρίτων χωρών, με τις οποίες ζητείται να τους χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα όταν τους έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία από άλλο κράτος μέλος.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Οι κανονισμοί Δουβλίνο II και Δουβλίνο III

6. Ο κανονισμός Δουβλίνο III κατήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό Δουβλίνο II.

7. Ενώ ο κανονισμός Δουβλίνο II καθόριζε, σύμφωνα με το άρθρο του 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, στοιχείο γ', μόνον τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου, κατά την έννοια της Συμβάσεως για το καθεστώς των προσφύγων, που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης), ο κανονισμός Δουβλίνο III έχει πλέον, όπως προκύπτει από το άρθρο του 1, ως σκοπό τον καθορισμό των εν λόγω κριτηρίων και μηχανισμών όσον αφορά τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας οι οποίες, σύμφωνα με τον ορισμό που παρατίθεται στο άρθρο 2, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού που παραπέμπει στον παρατιθέμενο στο άρθρο 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ⁷, είναι αυτές με τις οποίες επιδιώκεται η χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας.

2. Η οδηγία 2005/85

8. Η οδηγία 2005/85 συνδέεται με τον κανονισμό Δουβλίνο II.

4 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III). Βλ. αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού αυτού.

5 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60).

6 Κανονισμός του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1).

7 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

9. Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2005/85, σκοπός της είναι η θέσπιση ελάχιστων προδιαγραφών για τις διαδικασίες διά των οποίων τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

10. Η αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις αιτήσεις επί της ουσίας, δηλαδή να αξιολογούν κατά πόσον ο συγκεκριμένος αιτών δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας κατά την έννοια της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για το χαρακτηρισμό και το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους καθώς και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας [8], εκτός εάν η παρούσα οδηγία προβλέπει άλλως, ιδίως όταν μπορεί να υποθεθεί εύλογα ότι άλλη χώρα θα εξετάσει το θέμα και θα παράσχει επαρκή προστασία. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεωθούν να εξετάζουν μια αίτηση ασύλου επί της ουσίας όταν μια πρώτη χώρα έχει χορηγήσει στον αιτούντα το καθεστώς πρόσφυγα ή άλλη επαρκή προστασία και ο αιτών θα τύχει επανεισδοχής στη χώρα αυτή.»

11. Το άρθρο 25 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο II], τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό του ως πρόσφυγα σύμφωνα με την οδηγία [2004/83] όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου εάν:

- α) το καθεστώς του πρόσφυγα έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος·
- β) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 26·
- γ) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 27·
- δ) επιτραπεί στον αιτούντα να παραμείνει στο οικείο κράτος μέλος για κάποιο άλλο λόγο συνεπεία του οποίου έχει λάβει καθεστώς ισοδύναμο προς τα δικαιώματα και τα οφέλη που απορρέουν από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει της [οδηγίας 2004/83]·
- ε) έχει επιτραπεί στον αιτούντα να παραμείνει στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους για άλλους λόγους που εμποδίζουν την επαναπροώθησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού καθεστώτος δυνάμει του στοιχείου δ)·
- στ) ο αιτών υπέβαλε ταυτόσημη αίτηση έπειτα από τελεσίδικη απόφαση·
- ζ) πρόσωπο εξαρτώμενο από τον αιτούντα υποβάλει αίτηση, αφού το πρόσωπο αυτό έχει συναινέσει, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, να αποτελέσει η περίπτωση του τμήμα αίτησης υποβαλλόμενης για λογαριασμό του και δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την κατάσταση του προσώπου αυτού τα οποία να δικαιολογούν την υποβολή χωριστής αίτησης.»

8 EE 2004, L 304, σ. 12.

3. Η οδηγία 2013/32

12. Η οδηγία 2013/32 συνδέεται με τον κανονισμό Δουβλίνο III. Η οδηγία αυτή αποτελεί αναδιατύπωση της οδηγίας 2005/85.

13. Η αιτιολογική σκέψη 58 της οδηγίας 2013/32 έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 και το άρθρο 4α, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στην έκδοση της παρούσας οδηγίας, δεν δεσμεύονται από αυτήν και δεν υπόκεινται στην εφαρμογή της.»

14. Κατά το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, σκοπός της είναι η θέσπιση κοινών διαδικασιών για τη χορήγηση και ανάκληση της διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95.

15. Το άρθρο 33 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», έχει ως εξής:

«1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο III], τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την [οδηγία 2011/95] όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

- α) η διεθνής προστασία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος·
- β) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 35·
- γ) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38·
- δ) η αίτηση είναι μεταγενέστερη αίτηση στο πλαίσιο της οποίας δεν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί δικαιούχος διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ· ή
- ε) πρόσωπο εξαρτώμενο από τον αιτούντα υποβάλει αίτηση, αφού το πρόσωπο αυτό έχει συναινέσει, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, να αποτελέσει η περίπτωση του τμήμα αίτησης υποβαλλόμενης για λογαριασμό του και δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την κατάσταση του προσώπου αυτού τα οποία να δικαιολογούν την υποβολή χωριστής αίτησης.»

B. Το ιρλανδικό δίκαιο

16. Κατά το άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο α, του International Protection Act 2015 (νόμου του 2015 περί διεθνούς προστασίας), αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρείται απαράδεκτη όταν έχει χορηγηθεί στον αιτούντα το καθεστώς του πρόσφυγα ή της επικουρικής προστασίας από άλλο κράτος μέλος.

III. Οι διαφορές της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

17. Οι M.S., M.W. και G.S. είναι υπήκοοι τρίτων χωρών –με καταγωγή οι μεν δύο πρώτοι από το Αφγανιστάν, ο δε τρίτος από τη Γεωργία–, οι οποίοι, έχοντας λάβει το καθεστώς επικουρικής προστασίας στην Ιταλία, εισήλθαν στην Ιρλανδία το 2017 και υπέβαλαν εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας ενώπιον της International Protection Office (Υπηρεσίας διεθνούς προστασίας, Ιρλανδία).

18. Με αποφάσεις της 1ης Δεκεμβρίου 2017, της 2ας Φεβρουαρίου και της 29ης Ιουνίου 2018, η Υπηρεσία διεθνούς προστασίας απέρριψε τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που είχαν υποβληθεί, αντιστοίχως, από τους M.S., M.W. και G.S., με την αιτιολογία ότι είχε ήδη χορηγηθεί στους τελευταίους το καθεστώς της επικουρικής προστασίας εντός άλλου κράτους μέλους, και συγκεκριμένα στην Ιταλία.

19. Οι M.S., M.W. και G.S. προσέβαλαν έκαστος τις αποφάσεις αυτές ενώπιον του International Protection Appeals Tribunal (δευτεροβάθμιου δικαστηρίου για τη διεθνή προστασία, Ιρλανδία), το οποίο, με αποφάσεις της 23ης Μαΐου, της 28ης Σεπτεμβρίου και της 18ης Οκτωβρίου 2018, τις απέρριψε αντιστοίχως.

20. Οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης προσέφυγαν ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου) ζητώντας την ακύρωση των αποφάσεων αυτών.

21. Το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας στην απόφαση Ibrahim κ.λπ.⁹, υπενθυμίζει ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να απορρίπτουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη όταν έχει χορηγηθεί στον αιτούντα επικουρική προστασία από άλλο κράτος μέλος, η διάταξη δε αυτή επεξέτεινε τη δυνατότητα που προέβλεπε προηγουμένως το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85, το οποίο επέτρεπε μια τέτοια απόρριψη μόνον στην περίπτωση που είχε χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα στον αιτούντα εντός άλλου κράτους μέλους.

22. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, βάσει της συνδυασμένης εφαρμογής της οδηγίας 2013/32 και του κανονισμού Δουβλίνο III, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να εξετάζουν αίτηση διεθνούς προστασίας όταν έχει ήδη χορηγηθεί διεθνής προστασία εντός άλλου κράτους μέλους.

23. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η Ιρλανδία, καίτοι συμμετείχε στην έκδοση και την εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III, αποφάσισε να μην συμμετάσχει στην έκδοση και την εφαρμογή της οδηγίας 2013/32, με αποτέλεσμα στο εν λόγω κράτος μέλος να εξακολουθεί να εφαρμόζεται η οδηγία 2005/85.

24. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2005/85, ειδικότερα το άρθρο 25 αυτής, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του κανονισμού Δουβλίνο III, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία παρέχει τη δυνατότητα να απορρίπτεται αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη όταν έχει ήδη χορηγηθεί επικουρική προστασία στον αιτούντα εντός άλλου κράτους μέλους. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο των λόγων απαραδέκτου που προβλέπονται στο άρθρο 25, στοιχεία δ' και ε', της εν λόγω οδηγίας, ιδίως όσον αφορά την ερμηνεία της έκφρασης «οικείο κράτος μέλος», που περιλαμβάνεται στις διατάξεις αυτές.

9 Απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019 (C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, στο εξής: απόφαση Ibrahim, EU:C:2019:219).

25. Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το γεγονός ότι υπήκοος τρίτης χώρας στον οποίο έχει χορηγηθεί το καθεστώς επικουρικής προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος συνιστά κατάχρηση δικαιώματος, ώστε να μπορεί το εν λόγω κράτος μέλος να θεωρήσει την αίτηση αυτή ως απαράδεκτη.

26. Υπό τις συνθήκες αυτές, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Σημαίνει η έκφραση “οικείο κράτος μέλος” στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχεία δ’ και ε’, της οδηγίας 2005/85 α) το πρώτο κράτος μέλος το οποίο χορήγησε σε αιτούντα προστασία ισοδύναμη με άσυλο ή β) το δεύτερο κράτος μέλος προς το οποίο υποβλήθηκε μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας ή γ) οποιοδήποτε εκ των εν λόγω κρατών μελών;
- 2) Εάν σε υπήκοο τρίτης χώρας χορηγήθηκε διεθνής προστασία υπό τη μορφή επικουρικής προστασίας εντός του πρώτου κράτους μέλους και εν συνεχεία αυτός μετακινήθηκε στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους, συνιστά η υποβολή περαιτέρω αίτησης διεθνούς προστασίας στο δεύτερο κράτος μέλος κατάχρηση δικαιώματος ώστε το δεύτερο κράτος μέλος να μπορεί να θεσπίσει μέτρο βάσει του οποίου καθίσταται απαράδεκτη μια τέτοια μεταγενέστερη αίτηση;
- 3) Πρέπει το άρθρο 25 της οδηγίας 2005/85 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει σε κράτος μέλος, το οποίο δεν δεσμεύεται από την [οδηγία 2013/32¹⁰], ωστόσο δεσμεύεται από τον κανονισμό [Δουβλίνο III], να θεσπίσει νομοθετικό μέτρο όπως το επίμαχο στην ένδικη διαφορά, το οποίο καθιστά απαράδεκτη αίτηση ασύλου υπηκόου τρίτης χώρας στον οποίο έχει προηγουμένως χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος επικουρική προστασία;»

IV. Ανάλυση

A. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

27. Με τα προδικαστικά ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν είναι σύμφωνη προς την οδηγία 2005/85, στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III, η προσθήκη στον νόμο του 2015¹¹ περί διεθνούς προστασίας λόγου απαραδέκτου στηριζόμενου στο γεγονός ότι ο αιτών την παροχή τέτοιας προστασίας έχει ήδη λάβει καθεστώς επικουρικής προστασίας εντός άλλου κράτους μέλους. Προς τούτο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις ως προς την ερμηνεία των λόγων παραδεκτού του άρθρου 25 της εν λόγω οδηγίας.

28. Υπογραμμίζεται εκ προοιμίου ότι, μολονότι η οδηγία 2013/32 κατήργησε την οδηγία 2005/85, η κατάργηση αυτή δεν ισχύει για την Ιρλανδία. Συγκεκριμένα, το άρθρο 53 της οδηγίας 2013/32 προβλέπει ρητώς ότι η οδηγία 2005/85 καταργείται «για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία». Όπως όμως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 58 της οδηγίας 2013/32, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση της εν λόγω οδηγίας, δεν δεσμεύεται από αυτήν και δεν υπόκειται στην εφαρμογή της. Κατά συνέπεια, η Ιρλανδία εξακολουθεί να υπόκειται στην οδηγία 2005/85, η οποία δεν έχει καταργηθεί ως προς αυτήν.

¹⁰ Στο πρωτότυπο κείμενο του προδικαστικού ερωτήματος γίνεται αναφορά στην οδηγία 2011/95. Ωστόσο, φαίνεται ότι πρόκειται για τυπογραφικό σφάλμα, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινίσεων που δίνονται στο σημείο 11 της αποφάσεως περί παραπομπής, στην οποία το εν λόγω δικαστήριο μνημονεύει «την αναδιατυπωμένη οδηγία περί διαδικασιών 2011/95» και παραπέμπει στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α’, της οδηγίας αυτής. Πλην όμως, η αναδιατυπωμένη οδηγία περί διαδικασιών είναι η οδηγία 2013/32 και το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α’, ανήκει σε αυτή την οδηγία και όχι στην οδηγία 2011/95.

¹¹ Βλ. σημείο 16 των παρουσών προτάσεων.

29. Όσον αφορά το άρθρο 25 της οδηγίας 2005/85, το Δικαστήριο έχει ήδη ερμηνεύσει τη διάταξη αυτή εξετάζοντας το ζήτημα εάν το γεγονός ότι έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία εντός ενός πρώτου κράτους μέλους επιτρέπει σε δεύτερο κράτος μέλος ενώπιον του οποίου υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε αίτηση ασύλου να την απορρίψει ως απαράδεκτη¹². Στο ερώτημα αυτό, το οποίο εξετάστηκε στο πλαίσιο της συνδυασμένης εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας και του κανονισμού Δουβλίνο II, δόθηκε σαφώς αρνητική απάντηση.

30. Θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαφορετική ερμηνεία το γεγονός ότι στην υπό κρίση υπόθεση η οδηγία 2005/85 εξετάζεται στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III, και όχι πλέον στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II;

31. Η προβληματική αυτή βρίσκεται στο επίκεντρο του πρώτου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος του αιτούντος δικαστηρίου. Ειδικότερα, με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία συνδέονται στενά μεταξύ τους, ζητείται να διευκρινιστεί αν το «οικείο κράτος μέλος» που μνημονεύεται στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/85 μπορεί να είναι το πρώτο κράτος μέλος το οποίο χορήγησε προστασία ισοδύναμη με εκείνη του καθεστώτος του πρόσφυγα, με αποτέλεσμα η χορηγούμενη από το κράτος αυτό επικουρική προστασία να μπορεί να αποτελέσει λόγο απαραδέκτου στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II (πρώτο προδικαστικό ερώτημα) ή στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III (τρίτο προδικαστικό ερώτημα). Προτείνω το εγείρομενο ζήτημα να εξεταστεί αρχής γενομένης με την ανάλυση των λόγων απαραδέκτου που προβλέπονται στο άρθρο 25 της οδηγίας 2005/85 στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II (τμήμα Β), πριν εξεταστούν οι λόγοι αυτοί στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III (τμήμα Γ). Θα ολοκληρώσω με ορισμένες παρατηρήσεις επί του ζητήματος της καταχρήσεως δικαιώματος που τίθεται με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Β. Επί των προβλεπόμενων στην οδηγία 2005/85 λόγων απαραδέκτου στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II

32. Στο παρόν τμήμα, θα εξετάσω, πρώτον, το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 και, ειδικότερα, την έννοια του στοιχείου δ' της διατάξεως αυτής, όπως προκύπτει από το γράμμα της και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, και εν συνεχεία, δεύτερον, τα συναφή πορίσματα που συνάγονται από την απόφαση Ibrahim.

1. Το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85

33. Το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 περιέχει επτά προαιρετικούς λόγους απαραδέκτου οι οποίοι επιτρέπουν στα κράτη μέλη να θεωρήσουν απαράδεκτη αίτηση ασύλου υποβληθείσα από υπήκοο τρίτης χώρας.

34. Ο πρώτος λόγος απαραδέκτου που προβλέπεται στη διάταξη αυτή, υπό στοιχείο α', αφορά την περίπτωση κατά την οποία το καθεστώς *του πρόσφυγα* έχει χορηγηθεί από *άλλο κράτος μέλος*. Οι δύο επόμενοι υπό στοιχεία β' και γ' λόγοι αφορούν την περίπτωση κατά την οποία παρέχεται *προστασία* από *τρίτη χώρα* η οποία θεωρείται για τον αιτούντα είτε ως πρώτη χώρα ασύλου είτε ως ασφαλής τρίτη χώρα. Τα στοιχεία δ' και ε' του άρθρου αυτού αφορούν την περίπτωση κατά την οποία έχει επιτραπεί στον αιτούντα να παραμείνει στο *οικείο κράτος μέλος*, είτε επειδή το κράτος μέλος αυτό του έχει χορηγήσει καθεστώς ισοδύναμο προς τα δικαιώματα και τα οφέλη που απορρέουν από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει της οδηγίας 2004/83, με άλλα λόγια του έχει χορηγηθεί από το εν

¹² Βλ. απόφαση Ibrahim.

λόγω κράτος μέλος το καθεστώς της επικουρικής προστασίας¹³ (στοιχείο δ'), είτε επειδή το εν λόγω κράτος μέλος δεν επιτρέπει την επαναπροώθησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Τα στοιχεία στ' και ζ' του εν λόγω άρθρου αφορούν, αντιστοίχως, την περίπτωση υποβολής ταυτόσημης αιτήσεως έπειτα από την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως και την περίπτωση αιτήσεως υποβαλλόμενης από πρόσωπο εξαρτώμενο από υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος έχει ήδη συναινέσει να εξεταστεί η περίπτωση του στο πλαίσιο αιτήσεως υποβαλλόμενης για λογαριασμό του.

35. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά τις συνέπειες από τη χορήγηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος, τίθεται δε το ζήτημα εάν το «οικείο κράτος μέλος», περί του οποίου γίνεται λόγος στα στοιχεία δ' και ε' του άρθρου 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85, μπορεί να είναι το πρώτο αυτό κράτος μέλος. Σε αυτή την περίπτωση, το γεγονός ότι η Ιταλική Δημοκρατία χορήγησε επικουρική προστασία σε υπηκόους τρίτων χωρών, όπως οι εν λόγω στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνιστά, βάσει του στοιχείου δ' της διατάξεως αυτής, λόγο απαραδέκτου της αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκε στο δεύτερο κράτος μέλος, την Ιρλανδία. Αντιθέτως, εάν η έκφραση αυτή αφορά αποκλειστικά το δεύτερο κράτος μέλος, η χορήγηση επικουρικής προστασίας στο πρώτο κράτος μέλος δεν συνιστά λόγο απαραδέκτου βάσει του ως άνω στοιχείου.

36. Το γράμμα του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/85 δεν παρέχει σαφή απάντηση στο ερώτημα αυτό. Η διατύπωσή του είναι αμφίσημη, όπως μαρτυρούν τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου. Κατά τους υπηκόους των τρίτων χωρών, η έκφραση «οικείο κράτος μέλος» στα στοιχεία δ' και ε' σημαίνει αποκλειστικά το δεύτερο κράτος μέλος και η χορήγηση επικουρικής προστασίας στην Ιταλία δεν ασκεί επιρροή, ενώ η Ιρλανδία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως και το αιτούν δικαστήριο, εκτιμούν ότι με την έκφραση αυτή υποδεικνύεται τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο κράτος μέλος.

37. Η αμφισημία ενισχύεται από την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2005/85. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις αιτήσεις ασύλου επί της ουσίας, εκτός αν η οδηγία αυτή προβλέπει άλλως, «ιδίως όταν μπορεί να υποτεθεί εύλογα ότι *άλλη χώρα* θα εξετάσει το θέμα και θα παράσχει επαρκή προστασία»¹⁴. Στην αιτιολογική αυτή σκέψη διευκρινίζεται ότι, «[ε]ιδικότερα, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεωθούν να εξετάζουν μια αίτηση ασύλου επί της ουσίας όταν *μια πρώτη χώρα [ασύλου]* έχει χορηγήσει στον αιτούντα το καθεστώς πρόσφυγα ή άλλη επαρκή προστασία και ο αιτών θα τύχει επανεισδοχής στη χώρα αυτή»¹⁵.

38. Οι όροι «άλλη χώρα» και «μια πρώτη χώρα [ασύλου]» χρησιμοποιούνται στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη κατά τρόπο που να μπορεί να περιλαμβάνει τόσο τρίτες χώρες όσο και κράτη μέλη. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς τον όρο «χώρα» του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2005/85, ο οποίος παραπέμπει ρητώς και αποκλειστικά σε τρίτη χώρα, δεν διευκρινίζεται ότι οι χώρες που μνημονεύονται στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 22 δεν περιλαμβάνουν τα κράτη μέλη.

39. Στηριζόμενες στην αιτιολογική αυτή σκέψη, η Ιρλανδία και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η έκφραση «οικείο κράτος μέλος» στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχεία δ' και ε', της οδηγίας 2005/85 σημαίνει τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο κράτος μέλος. Εντεύθεν συνάγουν ότι, σε περίπτωση που το πρώτο κράτος μέλος έχει χορηγήσει επικουρική προστασία στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υποβάλλουν αίτηση ασύλου ενώπιον δεύτερου κράτους μέλους, το δεύτερο αυτό κράτος δύναται να απορρίψει τη συγκεκριμένη αίτηση ως अपαράδεκτη.

¹³ Όπως προκύπτει από την αιτιολογική της σκέψη 5, η οδηγία 2004/83 αποσκοπεί στη θέσπιση κανόνων σχετικά με το καθεστώς πρόσφυγα καθώς και με «επικουρικές μορφές προστασίας που να χορηγούν το κατάλληλο καθεστώς σε κάθε πρόσωπο που έχει ανάγκη προστασίας». Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όσον αφορά τους δικαιούχους της επικουρικής προστασίας, η οδηγία 2004/83 σκοπεί στην παροχή, «στο έδαφος των κρατών μελών, προστασίας ανάλογης με αυτήν που αναγνωρίζεται στους πρόσφυγες» [βλ. απόφαση της 24ης Απριλίου 2018, ΜΡ (Επικουρική προστασία θύματος παρελθόντων βασανιστηρίων) (C-353/16, EU:C:2018:276, σκέψη 55)].

¹⁴ Η υπογράμμιση δική μου.

¹⁵ Η υπογράμμιση δική μου.

40. Ωστόσο, μια λεπτομερέστερη εξέταση του γράμματος του εν λόγω άρθρου 25, παράγραφος 2, και του πλαισίου στο οποίο η διάταξη αυτή εντάσσεται οδηγεί σε διαφορετική απάντηση.

41. Ειδικότερα, όπως ήδη επισημάνθηκε, ο νομοθέτης της Ένωσης συνέταξε τη διάταξη αυτή χρησιμοποιώντας την έκφραση «άλλο κράτος μέλος» στο στοιχείο α' και την έκφραση «οικείο κράτος μέλος» στα στοιχεία δ' και ε'. Η χρήση διαφορετικών εκφράσεων στο στοιχείο α' σε σχέση με τα στοιχεία δ' και ε' οφείλεται στο ότι ο νομοθέτης αναφέρεται σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις. Η έκφραση «οικείο κράτος μέλος» δεν μπορεί ως εκ τούτου να θεωρηθεί ισοδύναμη με την έκφραση «άλλο κράτος μέλος» και, επομένως, το «οικείο κράτος μέλος» δεν είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε την αίτηση ασύλου.

42. Αν ο νομοθέτης επιθυμούσε να ισχύει κάτι διαφορετικό, θα ήταν λογικό να προσθέσει στο στοιχείο α' της ίδιας διατάξεως ότι το καθεστώς επικουρικής προστασίας που έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος συνιστά λόγο απαραδέκτου όπως και το καθεστώς πρόσφυγα.

43. Η γραμματική αυτή ερμηνεία επιρρωννύεται από μια *συστηματική* ερμηνεία στηριζόμενη στη συνεκτικότητα του ορισμού, στο άρθρο 2, στοιχείο ια', της οδηγίας 2005/85¹⁶, του όρου «παραμονή στο κράτος μέλος» ο οποίος χρησιμοποιείται στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχεία δ' και ε' της εν λόγω οδηγίας¹⁷. Συγκεκριμένα, ο όρος αυτός ορίζεται ως η παραμονή στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υπεβλήθη ή εξετάζεται η αίτηση ασύλου.

44. Επομένως, το «οικείο κράτος μέλος», κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχεία δ' και ε', αφορά το κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε αίτηση ασύλου, εν προκειμένω την Ιρλανδία, και στο έδαφος του οποίου μπορεί να παραμείνει λόγω του ότι¹⁸ το κράτος μέλος αυτό είτε του έχει χορηγήσει προηγουμένως το καθεστώς επικουρικής προστασίας (στοιχείο δ'), είτε εξετάζει την αίτησή του ασύλου (για πρώτη φορά) και επέτρεψε στον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας να παραμείνει στο έδαφός του (στοιχείο ε').

45. Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται από την απόφαση Ibrahim, η οποία εκδόθηκε από το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου και αφορούσε ειδικότερα τον λόγο απαραδέκτου εκ του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32. Όπως θα εκθέσω στο τμήμα που έπεται, το Δικαστήριο προέβη σε σύγκριση του εν λόγω άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', με τη διάταξη την οποία αυτό αντικατέστησε, ήτοι το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85. Από την ανάλυση του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο λόγος απαραδέκτου που στηρίζεται στη χορήγηση επικουρικής προστασίας από ένα πρώτο κράτος μέλος και ο οποίος ρητώς προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', δεν προβλεπόταν στο στοιχείο α' του άρθρου 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 ούτε και σε κανένα άλλο στοιχείο της διατάξεως αυτής.

2. Η απόφαση Ibrahim

46. Η απόφαση αυτή αφορούσε τέσσερις αιτήσεις ασύλου υποβληθείσες στη Γερμανία, σε τρεις περιπτώσεις, από παλαιστίνιους απάτριδες και, σε μία περίπτωση, από υπήκοο τρίτης χώρας, στους οποίους ένα πρώτο κράτος μέλος είχε ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία, αντιστοίχως η Βουλγαρία και η Πολωνία. Η απόφαση αυτή εκδόθηκε επί συνεκδικαζόμενων από το Δικαστήριο υποθέσεων, τις οποίες θα αναφέρω, αφενός, ως υποθέσεις Ibrahim και, αφετέρου, ως υπόθεση Magamadon. Ένα από τα προδικαστικά ερωτήματα στις εν λόγω υποθέσεις αφορούσε το ζήτημα αν

16 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2005/85 περιλαμβάνει διάφορους ορισμούς, μεταξύ των οποίων την έννοια της «παραμονής στο κράτος μέλος», η οποία ορίζεται ως «η παραμονή στο έδαφος, περιλαμβανομένων των συνόρων, ή στις ζώνες διέλευσης του κράτους μέλους στο οποίο υπεβλήθη ή εξετάζεται η αίτηση ασύλου».

17 Τα εν λόγω στοιχεία δ' και ε' χρησιμοποιούν την έκφραση «[εάν] επιτραπεί στον αιτούντα να παραμείνει στο οικείο κράτος μέλος».

18 Κατά την άποψή μου, οι εκφράσεις «για κάποιο άλλο λόγο», στο στοιχείο δ', και «για άλλους λόγους», στο στοιχείο ε', πρέπει να νοηθεί ότι αφορούν, αντιστοίχως, την περίπτωση κατά την οποία η επικουρική προστασία έχει χορηγηθεί προηγουμένως και την περίπτωση κατά την οποία το δικαίωμα παραμονής στο έδαφος του κράτους μέλους έχει χορηγηθεί, ιδίως, για ανθρωπιστικούς λόγους.

το αιτούν γερμανικό δικαστήριο μπορούσε, εκ του λόγου ότι είχε χορηγηθεί επικουρική προστασία σε ένα πρώτο κράτος μέλος, να απορρίψει ως απαράδεκτες τις αιτήσεις ασύλου εφαρμόζοντας άμεσα το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, έστω και αν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως σχετιζόνταν εν όλω ή εν μέρει με χρονικές περιόδους πριν από την έναρξη ισχύος της εν λόγω οδηγίας και του κανονισμού Δουβλίνο III.

47. Το Δικαστήριο έκρινε στη σκέψη 58 της αποφάσεως Ibrahim ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, προβλέποντας τη δυνατότητα κράτους μέλους να απορρίψει μια αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη όταν έχει χορηγηθεί στον αιτούντα επικουρική προστασία σε άλλο κράτος μέλος, επεξέτεινε τη δυνατότητα που προέβλεπε προηγουμένως το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85, το οποίο επέτρεπε μια τέτοια απόρριψη *μόνον* εάν είχε χορηγηθεί στον αιτούντα το καθεστώς πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος.

48. Στη σκέψη 71 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο επεσήμανε περαιτέρω ότι η οδηγία 2013/32 εισήγαγε έναν πρόσθετο λόγο απαραδέκτου, ο οποίος εξηγείται από το ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο που προέβλεψε ο νομοθέτης με την έκδοση, ταυτόχρονα με την οδηγία αυτή, του κανονισμού Δουβλίνο III. Ειδικότερα, το πεδίο εφαρμογής του τελευταίου, όπως και το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2013/32, διευρύνθηκε, περιλαμβάνοντας τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας¹⁹, ήτοι στις αιτήσεις για χορήγηση τόσο του καθεστώτος πρόσφυγα όσο και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας, και δεν περιορίζεται πλέον, όπως προέβλεπε ο κανονισμός Δουβλίνο II, στη διαδικασία ασύλου και, ως εκ τούτου, στο καθεστώς πρόσφυγα.

49. Η σχέση μεταξύ, αφενός, των κανονισμών Δουβλίνο II και III και, αφετέρου, των περί διαδικασιών οδηγιών που συνδέονται αντιστοίχως με αυτούς υπογραμμίζεται στη σκέψη 72 της αποφάσεως Ibrahim, όπου διευκρινίζεται ότι το άρθρο 25, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85 παραπέμπει στον κανονισμό Δουβλίνο II, ενώ το άρθρο 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 παραπέμπει στον κανονισμό Δουβλίνο III.

50. Στην ανάλυση αυτή του Δικαστηρίου τονίζεται η σημασία του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται οι περί διαδικασιών κανόνες, διακρίνοντας δύο κανονιστικά συστήματα, εκείνο που διέπεται από τον κανονισμό Δουβλίνο II και εκείνο που διέπεται από τον κανονισμό Δουβλίνο III. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων, η οποία απορρέει από τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III, αποτυπώνεται στον τίτλο εκάστου των νομοθετημάτων²⁰, του μεν πρώτου αναφερομένου *μόνον* σε «αίτηση ασύλου», ενώ του δευτέρου σε «αίτηση διεθνούς προστασίας». Καθένα από τα συστήματα αυτά έχει συμπληρωθεί από ορισμένα νομοθετικά κείμενα και θα αναφέρομαι εφεξής στα συστήματα αυτά, όπως έχουν συμπληρωθεί, με τους όρους «σύστημα του Δουβλίνου II»²¹ και «σύστημα του Δουβλίνου III»²².

51. Η εν λόγω διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής εξηγεί, κατά τη γνώμη μου, όχι *μόνον* την προσθήκη στο άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32 ενός πρόσθετου λόγου στο στοιχείο α', αλλά και την αφαίρεση από τη διάταξη αυτή δύο λόγων απαραδέκτου που προβλέπονταν στο άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85, και συγκεκριμένα τους λόγους που περιλαμβάνονταν στα

19 Βλ. άρθρο 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2011/95.

20 Βλ. υποσημειώσεις 6 και 4 των παρουσών προτάσεων.

21 Το σύστημα αυτό, εκτός από τον κανονισμό Δουβλίνο II, περιλαμβάνει ειδικότερα τρεις οδηγίες: την οδηγία 2004/83, καλούμενη «οδηγία περί αναγνωρίσεως», η οποία καθορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας και προσδιορίζει τα δικαιώματα που απορρέουν από τα καθεστώτα αυτά: την οδηγία 2005/85, καλούμενη «οδηγία περί διαδικασιών», η οποία αφορά *αποκλειστικά* το καθεστώς του πρόσφυγα και καθορίζει τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος αυτού, και την οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (ΕΕ 2003, L 31, σ. 18), καλούμενη «οδηγία περί υποδοχής», η οποία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη.

22 Το σύστημα αυτό, εκτός από τον κανονισμό Δουβλίνο III, περιλαμβάνει ειδικότερα τρεις οδηγίες οι οποίες αποτελούν αναδιτύπωση των οδηγιών που μνημονεύονται στην υποσημείωση 21 των παρουσών προτάσεων, ήτοι, αντιστοίχως, την οδηγία 2011/95 (αναδιτύπωση της οδηγίας περί αναγνωρίσεως), την οδηγία 2013/32 (αναδιτύπωση της οδηγίας περί διαδικασιών) και την οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96) (αναδιτύπωση της οδηγίας περί υποδοχής).

στοιχεία δ' και ε' αυτής. Τα στοιχεία αυτά, καθώς και το στοιχείο στ' της εν λόγω διατάξεως, περιλαμβάνονται πλέον αποκλειστικά στο στοιχείο δ' του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32, το οποίο αφορά μεταγενέστερη αίτηση στο ίδιο κράτος μέλος η οποία δεν παρουσιάζει κανένα νέο στοιχείο ή πραγματικό περιστατικό με σκοπό την υπαγωγή στο καθεστώς του δικαιούχου διεθνούς προστασίας, ήτοι του καθεστώτος πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας.

52. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 73 και 74 της αποφάσεως Ibrahim, ότι από την οικονομία του κανονισμού Δουβλίνο III και της οδηγίας 2013/32, καθώς και από το γράμμα του άρθρου 33, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, συνάγεται ότι ο πρόσθετος λόγος απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας δεν έχει εφαρμογή επί αιτήσεως ασύλου που εξακολουθεί να εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II.

53. Επομένως, σε περίπτωση όπως αυτή της υπόθεσης Magamadon, η οποία, λαμβανομένων υπόψη των ημερομηνιών κατά τις οποίες υποβλήθηκαν η αίτηση ασύλου στο δεύτερο κράτος μέλος και το αίτημα εκ νέου αναλήψεως από το πρώτο κράτος μέλος²³, *εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II*, το γεγονός ότι χορηγήθηκε επικουρική προστασία στο πρώτο κράτος μέλος δεν συνιστά λόγο απαραδέκτου. Το δεύτερο κράτος μέλος οφείλει, κατ' αρχήν, να εξετάσει την αίτηση ασύλου εκτός αν αποφασίσει να μεταφέρει τον αιτούντα στο πρώτο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο ε', και το άρθρο 20 του κανονισμού Δουβλίνο II²⁴, προκειμένου το πρώτο αυτό κράτος μέλος να αναλάβει την εξέταση αυτή.

54. Το συμπέρασμα αυτό του Δικαστηρίου ότι στην οδηγία 2005/85 δεν προβλέπεται λόγος απαραδέκτου που να στηρίζεται στη χορήγηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας από ένα πρώτο κράτος μέλος και, επομένως, δεν επιτρέπεται στο δεύτερο κράτος μέλος να απορρίπτει αίτηση ασύλου όταν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως εμπίπτουν πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II επιρρωννύει την ανάλυση κατά την οποία το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, συμπεριλαμβανομένου του στοιχείου δ' του άρθρου αυτού, δεν προβλέπει τέτοιο λόγο απαραδέκτου και, επομένως, η έκφραση «οικείο κράτος μέλος» που μνημονεύεται στο συγκεκριμένο στοιχείο δεν αφορά το πρώτο αυτό κράτος μέλος.

55. Αντιθέτως, σε περιπτώσεις όπως εκείνη των υποθέσεων Ibrahim, οι οποίες *εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III*, το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση αυτή ότι το οικείο κράτος μέλος, ήτοι το δεύτερο κράτος μέλος, έχει τη δυνατότητα να απορρίψει την αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη²⁵.

56. Το συμπέρασμα αυτό του Δικαστηρίου ισχύει όταν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως εμπίπτουν *πλήρως* στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III και της οδηγίας 2013/32, όταν δηλαδή είναι μεταγενέστερα της ημερομηνίας θέσεως σε εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III, ήτοι της 1ης Ιανουαρίου 2014 σύμφωνα με το άρθρο 49, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, αλλά και μετά την ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή της οδηγίας 2013/32, ήτοι στις 20 Ιουλίου 2015.

23 Οι ημερομηνίες αυτές είναι αντιστοίχως η 19η Ιουνίου 2012 και η 13η Φεβρουαρίου 2013. Είναι προγενέστερες της θέσεως σε ισχύ του κανονισμού Δουβλίνο III και της οδηγίας 2013/32, στις 20 Ιουλίου 2013, και της ενάρξεως εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III, την 1η Ιανουαρίου 2014.

24 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο II καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις περιπτώσεις στις οποίες το υπεύθυνο κράτος μέλος υποχρεούται να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα άσυλο και να εξετάσει την αίτησή του. Το στοιχείο ε' της διατάξεως αυτής προβλέπει ότι η εν λόγω υποχρέωση ισχύει στην περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε και ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει λάβει άδεια στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Όπως υποστήριξε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της στην υπό κρίση υπόθεση, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται ιδίως όταν το πρώτο κράτος μέλος έχει χορηγήσει επικουρική προστασία, αλλά δεν έχει χορηγήσει το καθεστώς πρόσφυγα. Το άρθρο 20 του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες πραγματοποιείται αυτή η εκ νέου ανάληψη και προβλέπει στην παράγραφο 1, στοιχείο δ', τη *μεταφορά* του αιτούντος προς το πρώτο κράτος μέλος. Κατά την Επιτροπή, λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω δυνατότητας μεταφοράς του υπηκόου τρίτης χώρας και της εκ νέου αναλήψεως από το πρώτο κράτος μέλος, δεν ήταν αναγκαίο να προβλέπεται στην οδηγία 2005/85 λόγος απαραδέκτου και για αυτήν την περίπτωση.

25 Βλ. απόφαση Ibrahim (σκέψη 74). Το Δικαστήριο εξέτασε επομένως τα λοιπά προδικαστικά ερωτήματα στην υπόθεση εκείνη που αποσκοπούσαν να διευκρινιστεί η εφαρμογή του άρθρου 33 της οδηγίας 2013/32.

57. Το ίδιο συμπέρασμα ισχύει και όταν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως εμπίπτουν *εν μέρει* στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III²⁶, σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία του δεύτερου κράτους μέλους επιτρέπει την άμεση εφαρμογή της οδηγίας 2013/32 πριν από τη λήξη της προθεσμίας για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο και υπό τον όρο ότι τα πραγματικά περιστατικά είναι μεταγενέστερα της ημερομηνίας της κοινής θέσεως σε ισχύ της οδηγίας 2013/32 και του κανονισμού Δουβλίνο III²⁷ και ένα μέρος αυτών έχει λάβει χώρα, όπως στις υποθέσεις Ibrahim, μετά την έναρξη εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο III²⁸. Στην περίπτωση αυτή, έχουν εφαρμογή τόσο ο κανονισμός Δουβλίνο III όσο και η οδηγία 2013/32 επί των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών.

58. Αν και από την απόφαση Ibrahim συνάγεται ότι τα κράτη μέλη, στις περιπτώσεις που διέπονται *πλήρως* από τον *κανονισμό Δουβλίνο II*, δεν δύνανται να απορρίπτουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη για τον λόγο ότι έχει χορηγηθεί στον αιτούντα επικουρική προστασία σε ένα πρώτο κράτος μέλος, διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι η εν λόγω απόφαση δεν προσφέρει απαντήσεις στο ζήτημα κατά πόσον ο συγκεκριμένος λόγος απαραδέκτου έχει εφαρμογή όταν ένα κράτος μέλος, *εν προκειμένω* η Ιρλανδία, υπόκειται *μεν* στην εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III, αλλά *όχι* στην εφαρμογή της συνδεδεμένης με τον κανονισμό αυτό οδηγίας 2013/32.

59. Όσον αφορά, περαιτέρω, το συμπέρασμα του Δικαστηρίου που υπενθυμίζεται στο σημείο 57 των παρουσών προτάσεων σχετικά με την εφαρμογή του πρόσθετου λόγου απαραδέκτου, όταν τα πραγματικά περιστατικά εμπίπτουν *εν μέρει* μόνο στο πεδίο εφαρμογής του *κανονισμού Δουβλίνο III*, επιβάλλεται εντούτοις η διαπίστωση ότι το συμπέρασμα αυτό αφορά περίπτωση στην οποία το δεύτερο κράτος μέλος, σε αντίθεση με την υπό κρίση υπόθεση, υπόκειται *πλήρως* στην εφαρμογή τόσο του κανονισμού Δουβλίνο III όσο και της οδηγίας 2013/32.

60. Επιβάλλεται το ίδιο συμπέρασμα όταν το δεύτερο αυτό κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από την οδηγία 2013/32;

Γ. Επί των προβλεπόμενων στην οδηγία 2005/85 λόγων απαραδέκτου στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III

61. Στο παρόν τμήμα θα αναλύσω, καταρχάς, τη συμβολή του συστήματος Δουβλίνο III σε σχέση με το σύστημα Δουβλίνο II και τη λογική των μηχανισμών μεταφοράς και απαραδέκτου που συνδέονται με καθένα από τα συστήματα αυτά, οι οποίοι παρέχουν στο δεύτερο κράτος μέλος τη δυνατότητα να μην εξετάσει υποβληθείσα ενώπιόν του αίτηση διεθνούς προστασίας (μέρος 1). Εν συνεχεία, θα παρουσιάσω τις ανακολουθίες που ενδέχεται να προκύψουν στην ειδική περίπτωση της Ιρλανδίας, η οποία δεν συνδέεται πλήρως ούτε με το ένα σύστημα αλλά ούτε και με το άλλο, πριν προτείνω την ερμηνεία που, κατά την άποψή μου, απορρέει από τη βούληση του νομοθέτη (μέρη 2 και 3).

1. Η συμβολή του συστήματος Δουβλίνο III και οι μηχανισμοί μεταφοράς και απαραδέκτου

62. Το σύστημα Δουβλίνο III σηματοδοτεί ένα νέο στάδιο για τη δημιουργία κοινού συστήματος ασύλου. Το πρώτο στάδιο, το οποίο αντιστοιχεί στο καθεστώς του Δουβλίνου II, συνίστατο στην πρόβλεψη ορισμένων κοινών κανόνων. Σε ένα δεύτερο στάδιο, που αντιστοιχεί στο σύστημα Δουβλίνο III, ο νομοθέτης επιδίωξε την προσέγγιση του καθεστώτος του πρόσφυγα και των καθεστώτων επικουρικής προστασίας, αντιμετωπίζοντάς τα από κοινού κατά τρόπο ομοιόμορφο και ενισχύοντας τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων εντός της Ένωσης. Ένας από τους κύριους και πάγιους σκοπούς

²⁶ Πρβλ. απόφαση Ibrahim (σκέψεις 74 και 78).

²⁷ Την 20ή Ιουλίου 2013 (βλ. άρθρο 49, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III και άρθρο 54 της οδηγίας 2013/32).

²⁸ Στις υποθέσεις Ibrahim, η αίτηση ασύλου στο δεύτερο κράτος μέλος υποβλήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2013 και το αίτημα εκ νέου αναλήψεως στις 22 Ιανουαρίου 2014.

του νομοθέτη είναι ο περιορισμός των δευτερογενών μετακινήσεων των υπηκόων τρίτων χωρών²⁹, δηλαδή των μετακινήσεων τους στο εσωτερικό της Ένωσης προκειμένου να τύχουν προστασίας ή ενδεχομένως ευνοϊκότερων συνθηκών διαβίωσης εντός άλλου κράτους μέλους. Η προσέγγιση των κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες αναμενόταν να συμβάλει στον περιορισμό των μετακινήσεων αυτών³⁰.

63. Κάθε στάδιο κατέληξε στη θέσπιση ενός συστήματος το οποίο περιλαμβάνει ένα σύνολο νομοθετικών πράξεων που διασυνδέονται μεταξύ τους³¹. Όπως προκύπτει από την απόφαση Ibrahim, είναι εύλογο οι περί παραδεκτού κανόνες που προβλέπει ο νομοθέτης να έχουν εφαρμογή στο πλαίσιο εκάστου των καθεστώτων αυτών.

64. Στο πλαίσιο του συστήματος Δουβλίνο III, δεδομένης της σημαντικής προσέγγισης που έχει σημειωθεί μεταξύ των καθεστώτων του πρόσφυγα και της επικουρικής προστασίας, ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν προβλέπει πλέον, σε αντίθεση με τον κανονισμό Δουβλίνο II, τη *μεταφορά* αιτούντος άσυλο από το δεύτερο κράτος μέλος προς το πρώτο κράτος μέλος προκειμένου το κράτος αυτό να τον αναλάβει εκ νέου μετά την χορήγηση της επικουρικής προστασίας και να εξετάσει την αίτησή του. Όπως σαφώς επιβεβαίωσε το Δικαστήριο, δεν μπορεί πλέον στο πλαίσιο αυτό να απαιτείται η μεταφορά αυτή από το δεύτερο κράτος μέλος³². Το τελευταίο αυτό κράτος έχει, ωστόσο, τη δυνατότητα να απορρίψει την αίτηση διεθνούς προστασίας ως *απαράδεκτη* βάσει του άρθρου 33 της οδηγίας 2013/32³³.

65. Επομένως, οι δύο τρόποι –της *μεταφοράς* και του *απαράδεκτου*– για την απόρριψη νέας αιτήσεως διεθνούς προστασίας που σκοπεί στη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα υποβαλλόμενης σε δεύτερο κράτος μέλος αποτελούν μέρος ενός ιδιαίτερου νομοθετικού συνόλου το οποίο έχει τη δική του λογική σε συνάρτηση προς τον επιτευχθέντα βαθμό εναρμονίσεως.

66. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιλογή της Ιρλανδίας να μετάσχει στην έκδοση του κανονισμού Δουβλίνο III χωρίς να δεσμεύεται από την οδηγία 2013/32 που τον συνοδεύει, εξακολουθώντας, κατά συνέπεια, να υπόκειται στην εφαρμογή της οδηγίας 2005/85, κλονίζει τη λογική αυτή, δημιουργώντας μια ασυμμετρία της οποίας οι συνέπειες δεν έχουν εξεταστεί από τον νομοθέτη και τις οποίες θα εξετάσω κατωτέρω.

2. Επί των ανακολουθιών που ενδέχεται να ανακύψουν από ασύμμετρες καταστάσεις

67. Η Ιρλανδία, υπαγόμενη μεν στην εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III αλλά *χωρίς να δεσμεύεται* από την οδηγία 2013/32, δεν δύναται να στηριχθεί στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής για να απορρίψει ως *απαράδεκτη* αίτηση ασύλου υποβαλλόμενη από υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος απολαύει επικουρικής προστασίας εντός ενός πρώτου κράτους μέλους. Περαιτέρω, το εν λόγω κράτος μέλος, υπαγόμενο στην οδηγία 2005/85, *χωρίς όμως να διέπεται από τον κανονισμό Δουβλίνο II*, δεν δύναται να στηριχθεί ούτε στο άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού για τη *μεταφορά* υπηκόου τρίτης χώρας στο πρώτο κράτος μέλος προκειμένου να εξετάσει το κράτος αυτό την εν λόγω αίτηση. Επομένως, μια αμιγώς γραμματική ερμηνεία της οδηγίας 2005/85 στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III θα μπορούσε να συνεπάγεται υποχρέωση της Ιρλανδίας να προβεί στην εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

29 Βλ., όσον αφορά το σύστημα Δουβλίνο II, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 79), όπου γίνεται μνεία στον σκοπό της αποτροπής του forum shopping εκ μέρους των αιτούντων άσυλο, και, όσον αφορά το καθεστώς του Δουβλίνου III, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, σκέψη 52).

30 Βλ., ιδίως, αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας 2013/32.

31 Πρβλ., όσον αφορά το σύστημα Δουβλίνο III, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2016, Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, σκέψεις 41 και 42), και υποσημειώσεις 21 και 22 των παρουσών προτάσεων.

32 Βλ. διάταξη της 5ης Απριλίου 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273, σκέψη 41), και απόφαση Ibrahim (σκέψη 78).

33 Βλ. διάταξη της 5ης Απριλίου 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273, σκέψη 39), και απόφαση Ibrahim (σκέψεις 79 και 80).

68. Το σύνολο των παρεμβαίνόντων ενώπιον του Δικαστηρίου καθώς και το αιτούν δικαστήριο υπογράμμισαν τις ανακολουθίες που θα μπορούσαν εντεύθεν να ανακύψουν.

69. Ειδικότερα, οι ανακολουθίες αυτές είναι δύο ειδών. Πρώτον, εντοπίζονται στη σύγκριση των συνεπειών από την χορηγούμενη από τα κράτη μέλη προστασία σε σχέση με τις συνέπειες από την προστασία που χορηγείται από τρίτες χώρες.

70. Βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2005/85, στην περίπτωση που παρέχεται επαρκής προστασία από *τρίτη χώρα*, η Ιρλανδία δεν οφείλει να εξετάσει την αίτηση ασύλου και θα μπορούσε να την απορρίψει ως απαράδεκτη, ενώ αντιθέτως θα ήταν υποχρεωμένη να την εξετάσει εάν έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία από ένα πρώτο *κράτος μέλος*. Η διαφοροποίηση αυτή προκαλεί ακόμη μεγαλύτερη έκπληξη υπό το πρίσμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης που τα κράτη μέλη οφείλουν κατ' αρχήν να επιδεικνύουν και του βαθμού προστασίας που ο νομοθέτης της Ένωσης επεδίωξε να προβλέψει υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών.

71. Συγκεκριμένα, η επικουρική προστασία αποτελεί καθεστώς προβλεπόμενο από την Ένωση, το οποίο συμπληρώνει και προστίθεται στο καθεστώς πρόσφυγα που καθιερώνει η Σύμβαση της Γενεύης. Θεσμοθετήθηκε χάρη στην αμοιβαία εμπιστοσύνη που αποτελεί τον πυρήνα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και, ιδίως, του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου³⁴. Το να αποδίδεται μεγαλύτερη βαρύτητα στην χορηγούμενη από τρίτες χώρες προστασία εν σχέση προς την προστασία που χορηγείται από ένα κράτος μέλος αντιβαίνει στο πνεύμα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος για τη εγκαθίδρυση του εν λόγω συστήματος ασύλου.

72. Δεύτερον, οι ανακολουθίες εντοπίζονται στις παράδοξες συνέπειες που προκύπτουν από την εξέταση και μόνον της πρώτης αιτήσεως διεθνούς προστασίας, ή ακόμη και από την απόρριψη της αιτήσεως αυτής, εν σχέση προς τις συνέπειες από την απόφαση περί χορηγήσεως της εν λόγω προστασίας.

73. Σε περίπτωση που μια αίτηση διεθνούς προστασίας *τελεί υπό εξέταση* από ένα πρώτο κράτος μέλος ή έχει απορριφθεί, η Ιρλανδία δεν υποχρεούται, βάσει των στοιχείων β' και δ' του άρθρου 18, παράγραφος 1³⁵, του κανονισμού Δουβλίνο III, να εξετάσει την υποβληθείσα ενώπιόν της αίτηση. Αντιθέτως, αν το πρώτο κράτος μέλος *έχει χορηγήσει* τη ζητούμενη προστασία υπό τη μορφή της επικουρικής προστασίας, η Ιρλανδία δεν θα μπορεί ούτε να μεταφέρει τον αιτούντα στο πρώτο κράτος μέλος³⁶ ούτε να κρίνει την αίτηση απαράδεκτη βάσει του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, δεδομένου ότι η οδηγία αυτή δεν έχει εφαρμογή στο εν λόγω κράτος μέλος. Επομένως, η Ιρλανδία θα μπορεί να υποχρεωθεί να εξετάσει την αίτηση.

34 Πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78, 79 και 83), και απόφαση Ibrahim (σκέψεις 83 έως 85).

35 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Δουβλίνο III προβλέπει ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος υποχρεούται «να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, αιτούντα η αίτηση του οποίου τελεί υπό εξέταση και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους». Επομένως, η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση που το πρώτο κράτος μέλος έχει ξεκινήσει την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας και ο υπήκοος τρίτης χώρας μετέβη σε δεύτερο κράτος μέλος ενώ η αίτησή του τελούσε *υπό εξέταση*. Το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος υποχρεούται «να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα του οποίου η αίτηση απερρίφθη και ο οποίος έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει τίτλο διαμονής στο έδαφος άλλου κράτους μέλους». Επομένως, η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση που η αίτηση διεθνούς προστασίας *έχει απορριφθεί* από το πρώτο κράτος μέλος και ο υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλει νέα αίτηση στο δεύτερο κράτος μέλος. Και στις δύο περιπτώσεις, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το πρώτο κράτος μέλος να αναλάβει εκ νέου τον υπήκοο τρίτης χώρας (σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 24 του κανονισμού Δουβλίνο III) και εάν το κράτος μέλος αυτό δεχθεί την εκ νέου ανάληψη, το δεύτερο κράτος μέλος κοινοποιεί στον υπήκοο τρίτης χώρας την απόφαση *μεταφοράς* του στο υπεύθυνο κράτος μέλος (σύμφωνα με το άρθρο 26 του κανονισμού Δουβλίνο III).

36 Βλ. διάταξη της 5ης Απριλίου 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273, σκέψεις 27 και 28).

74. Τουτέστιν, τυχόν έκδοση ευνοϊκής για τον υπήκοο τρίτης χώρας αποφάσεως επί της πρώτης αιτήσεώς του θα υποχρέωνε παρά ταύτα την Ιρλανδία να εξετάσει τη μεταγενέστερη αίτησή του διεθνούς προστασίας, ενώ δεν θα ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει μια τέτοια μεταγενέστερη αίτηση σε περίπτωση που η πρώτη απόφαση δεν έχει ακόμη ληφθεί ή είναι δυσμενής για αυτόν.

75. Οι ανακολουθίες αυτές οφείλονται στις επιλογές της Ιρλανδίας. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού Δουβλίνο III³⁷ και την αιτιολογική σκέψη 58 της οδηγίας 2013/32, ο νομοθέτης παρέσχε βεβαίως στο εν λόγω κράτος μέλος τη δυνατότητα να υπαχθεί στην εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III χωρίς ωστόσο να συμμετέχει στο σύνολο του νομοθετικού συστήματος του Δουβλίνου III. Εντούτοις, δεν προέβλεψε κάποια λύση επί μιας τέτοιας ασύμμετρης καταστάσεως. Δέχθηκε εκ των προτέρων τις ενδεχόμενες επιλογές των ως άνω κρατών μελών, χωρίς όμως να προβλέψει διατάξεις για τη ρύθμιση των καταστάσεων που αυτές συνεπάγονται και για την αποτροπή των εντοπισθεισών ανακολουθιών.

76. Όπως προαναφέρθηκε, η απόφαση Ibrahim απαντά στο ερώτημα εάν το δεύτερο κράτος μέλος υποχρεούται να εξετάσει επί της ουσίας αίτηση ασύλου σε δύο περιπτώσεις, ήτοι στην περίπτωση κατά την οποία η αίτηση ασύλου εμπίπτει στο σύστημα του Δουβλίνου II και στην περίπτωση κατά την οποία η αίτηση αυτή εμπίπτει στο σύστημα του Δουβλίνου III. Το δεύτερο κράτος μέλος δεν υποχρεούται να εξετάσει την αίτηση ασύλου σε καμία από τις περιπτώσεις αυτές αν έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία εντός ενός πρώτου κράτους μέλους. Το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί είτε να κρίνει την αίτηση απαράδεκτη (σύστημα του Δουβλίνου III) είτε να μεταφέρει τον αιτούντα στο πρώτο κράτος μέλος (σύστημα του Δουβλίνου II).

77. Αντιθέτως, η απόφαση αυτή δεν απαντά στο ερώτημα, το οποίο τίθεται βεβαίως κατ' εξαίρεση δεδομένου ότι αφορά πλέον μόνον ένα κράτος μέλος, εάν το δεύτερο κράτος μέλος υποχρεούται να εξετάσει επί της ουσίας αίτηση διεθνούς προστασίας όταν το εν λόγω κράτος μέλος υπόκειται μεν στον κανονισμό Δουβλίνο III αλλά όχι στην οδηγία 2013/32, οπότε εξακολουθεί να υπόκειται στην οδηγία 2005/85, και η αίτηση αυτή δεν εμπίπτει πλήρως ούτε στο σύστημα του Δουβλίνου III ούτε στο σύστημα του Δουβλίνου II. Πώς πρέπει να εφαρμόζεται, όσον αφορά τα ζητήματα του παραδεκτού, η οδηγία 2005/85 στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III;

78. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται η εξέταση της εν λόγω οδηγίας υπό το πρίσμα των επιδιωκόμενων από τον νομοθέτη σκοπών.

3. Επί της ερμηνείας της οδηγίας 2005/85 υπό το πρίσμα της βουλήσεως του νομοθέτη

79. Όπως υπομνήσθηκε στο σημείο 62 των παρουσών προτάσεων, ένας από τους κύριους σκοπούς του νομοθέτη είναι ο περιορισμός των δευτερογενών μετακινήσεων.

80. Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι, εάν υποχρεωθεί η Ιρλανδία να εξετάζει αιτήσεις υποβαλλόμενες από υπηκόους τρίτων χωρών στο έδαφός της παρά το γεγονός ότι τους έχει ήδη χορηγηθεί επικουρική προστασία σε ένα πρώτο κράτος μέλος, η κατάσταση αυτή είναι δυνατό να ενθαρρύνει τέτοιου είδους μετακινήσεις και, ως εκ τούτου, να αντίκειται στον προαναφερθέντα σκοπό. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα έχουν συμφέρον να προσπαθήσουν να λάβουν διεθνή προστασία σε αυτό το άλλο κράτος μέλος προκειμένου να τύχουν των εκεί κρατουσών συνθηκών διαβίωσης.

³⁷ Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία γνωστοποίησαν την επιθυμία τους να συμμετάσχουν στην έκδοση και την εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III, σύμφωνα με το άρθρο 3 και το άρθρο 4α, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση των δύο αυτών κρατών μελών όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

81. Δεδομένου ότι ο νομοθέτης θέλησε να παράσχει στα δεύτερα κράτη μέλη, τόσο εντός του κανονιστικού πλαισίου του Δουβλίνου II όσο και εντός του κανονιστικού πλαισίου του Δουβλίνου III, τη δυνατότητα να μην εξετάζουν αίτηση ασύλου όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας απολαύει ήδη επικουρικής προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος, η ευχέρεια αυτή πρέπει, κατά τη γνώμη μου, ομοίως να υπάρχει και στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος υπόκειται και στα δύο αυτά κανονιστικά πλαίσια, όπως ισχύει στην υπόθεση της κύριας δίκης.

82. Ειδικότερα, εκτιμώ ότι, εφόσον στον κανονισμό Δουβλίνο III δεν προβλέπεται η μεταφορά προς το πρώτο κράτος μέλος με σκοπό την εκ νέου ανάληψη υπηκόου τρίτης χώρας και δεν έχει πλέον λόγο υπάρξεως εντός του συγκεκριμένου πλαισίου όταν του έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία από το εν λόγω κράτος μέλος, το δεύτερο κράτος μέλος πρέπει να έχει τη δυνατότητα, στο συγκεκριμένο πλαίσιο της επίδικης περιπτώσεως, να απορρίπτει την αίτηση ως απαράδεκτη, στηριζόμενο στην οδηγία 2005/85 στο σύνολό της και εφαρμοζόμενο στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III.

83. Η προσέγγιση αυτή συνάδει πλήρως με την αιτιολογική σκέψη 22 της εν λόγω οδηγίας. Συγκεκριμένα, κατά την αιτιολογική αυτή σκέψη, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεωθούν να εξετάζουν μια αίτηση ασύλου επί της ουσίας όταν μια πρώτη χώρα, είτε κράτος μέλος είτε τρίτη χώρα, έχει ήδη παράσχει επαρκή προστασία. Έχει ήδη επισημανθεί ότι η εκφρασθείσα στην αιτιολογική αυτή σκέψη βούληση του νομοθέτη συγκεκριμενοποιήθηκε στο άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της εν λόγω οδηγίας, όσον αφορά τις τρίτες χώρες.

84. Όσον αφορά τα κράτη μέλη, επισημαίνεται ότι, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/85, αυτά δεν είχαν υποχρέωση να εξετάσουν μια αίτηση ασύλου επί της ουσίας εφόσον συνέτρεχε ένας από τους λόγους απαραδέκτου που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό «[π]έραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο II]». Με άλλα λόγια, οι λόγοι απαραδέκτου έρχονται να προστεθούν στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κανονισμός Δουβλίνο II προέβλεπε τη δυνατότητα μεταφοράς του αιτούντος άσυλο στο πρώτο κράτος μέλος. Αυτή δε η δυνατότητα μεταφοράς προβλεπόταν ρητώς στο άρθρο 16 του κανονισμού Δουβλίνο II³⁸.

85. Επομένως, η δυνατότητα των κρατών μελών να μην εξετάζουν μια αίτηση ασύλου επί της ουσίας προβλεπόταν επίσης, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2005/85, και στο πλαίσιο συσχετισμού της εν λόγω οδηγίας με τον κανονισμό Δουβλίνο II.

86. Στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου III, επισημαίνεται ότι η αιτιολογική σκέψη 43 της οδηγίας 2013/32 έχει κατ' ουσίαν το ίδιο περιεχόμενο με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2005/85. Όσον αφορά τα κράτη μέλη, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη 43 συγκεκριμενοποιείται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, με τη ρητή μνεία λόγου απαραδέκτου, διότι δεν προβλέπεται πλέον μεταφορά στον κανονισμό Δουβλίνο III.

87. Από την ανάλυση αυτή συνάγεται ότι, ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου συστήματος, σαφής βούληση του νομοθέτη ήταν να μην υποχρεώνεται το δεύτερο κράτος μέλος στην εξέταση αιτήσεως ασύλου όταν έχει χορηγηθεί στον υπήκοο τρίτης χώρας το καθεστώς επικουρικής προστασίας.

88. Κατά συνέπεια, η λύση που προτείνω είναι σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει ο νομοθέτης με την οδηγία 2005/85, όπως αυτός συνάγεται ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 22 της εν λόγω οδηγίας. Θεωρώ, εξάλλου, ότι η λύση αυτή είναι η πλέον συμβατή με τη λογική των συστημάτων του Δουβλίνου II και του Δουβλίνου III και αποτρέπει τη δημιουργία των ανακολουθιών που επισημαίνονται στα σημεία 69 έως 74 των παρουσών προτάσεων.

38 Βλ. υποσημείωση 24 των παρουσών προτάσεων.

89. Υπογραμμίζεται ότι η λύση αυτή δεν θίγει τα δικαιώματα του υπηκόου τρίτης χώρας, όπως έχουν εναρμονιστεί και διευρυνθεί με το σύστημα του Δουβλίνου III, καθόσον στον υπήκοο τρίτης χώρας έχει χορηγηθεί το καθεστώς επικουρικής προστασίας σε ένα πρώτο κράτος μέλος, εν προκειμένω στην Ιταλία, το οποίο μετέχει πλήρως στο συγκεκριμένο σύστημα.

90. Τούτο καταλήγει, βεβαίως, στην προσθήκη ενός περαιτέρω λόγου απαραδέκτου στους ρητώς απαριθμούμενους στην οδηγία 2005/85 λόγους, αλλά θεωρώ ότι οι τελευταίοι προορίζονται να εφαρμόζονται αποκλειστικά στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II, σύμφωνα με τη λογική του συστήματος του Δουβλίνου II, και, επομένως, δεν καλύπτουν την ιδιαίτερη περίπτωση της Ιρλανδίας³⁹.

91. Η προεκτεθείσα ανάλυση δεν κλονίζεται από το επιχείρημα των προσφευγόντων της κύριας δίκης ότι, εφόσον οι λόγοι απαραδέκτου του άρθρου 25 της οδηγίας 2005/85 εισάγουν παρέκκλιση από την υποχρέωση των κρατών μελών να εξετάζουν επί της ουσίας τις αιτήσεις ασύλου, οι λόγοι αυτοί πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Ειδικότερα, ένα τέτοιο επιχείρημα δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτό εάν οδηγεί σε ερμηνεία αντίθετη προς τους επιδιωκόμενους από τον νομοθέτη σκοπούς. Όπως προκύπτει δε από την παρούσα ανάλυση, το να γίνει δεκτό ότι η Ιρλανδία έχει υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου αντίκειται προς τους σκοπούς αυτούς και τις λύσεις που έχουν υιοθετηθεί τόσο στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου II όσο και στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου III για τα 25 κράτη μέλη που έχουν ενταχθεί πλήρως στα εν λόγω συστήματα.

92. Προσθέτω ότι η προτεινόμενη ερμηνεία ουδόλως θίγει την ερμηνεία του άρθρου 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 την οποία έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Ibrahim, όσον αφορά τόσο το στοιχείο α' της διατάξεως αυτής όσο και το σύνολο των λοιπών στοιχείων της. Η ερμηνεία αυτή εξακολουθεί να ισχύει, και ως προς την Ιρλανδία, όταν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως εμπίπτουν πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II, όπως και στην υπόθεση Magamadov.

93. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι δεν αντιβαίνει στην οδηγία 2005/85, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της αιτιολογικής της σκέψεως 22, η θέσπιση εκ μέρους του δεύτερου κράτους μέλους νομοθετικού μέτρου βάσει του οποίου είναι δυνατό να απορρίπτεται ως απαράδεκτη αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται ενώπιόν του στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία το εν λόγω κράτος μέλος εξακολουθεί να υπόκειται στην οδηγία αυτή ενώ διέπεται από τον κανονισμό Δουβλίνο III.

94. Λαμβανομένης υπόψη της αναλύσεως επί του πρώτου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος, φρονώ ότι παρέλκει η εξέταση του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος. Εν πάση περιπτώσει, ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι η υποβολή αιτήσεως διεθνούς προστασίας από υπήκοο τρίτης χώρας αφότου του έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία σε ένα πρώτο κράτος μέλος δεν συνιστά αφ' εαυτής, κατά τη γνώμη μου, κατάχρηση δικαιώματος. Ο νομοθέτης της Ένωσης έχει αναγνωρίσει ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν νομίμως να αναζητούν προστασία στην Ένωση όταν είναι αναγκασμένοι προς τούτο από τις περιστάσεις⁴⁰.

95. Υπογραμμίζεται περαιτέρω ότι η δυνατότητα υπηκόου τρίτης χώρας να επιδιώκει τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα σε ένα κράτος μέλος αφότου του έχει χορηγηθεί το καθεστώς επικουρικής προστασίας σε άλλο κράτος μέλος έχει ρητώς προβλεφθεί από τον νομοθέτη, όπως εκτέθηκε στις παρούσες προτάσεις, τόσο στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο II όσο και στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III. Δεν θα μπορούσε, επομένως, να χαρακτηριστεί κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο ως κατάχρηση δικαιώματος.

³⁹ Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι, αντίθετως προς το γράμμα του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32, το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85 δεν περιορίζει την απαρίθμηση των λόγων απαραδέκτου με τη χρήση του όρου «μόνο». Φρονώ ότι το γράμμα του εν λόγω άρθρου 25, παράγραφος 2, επιτρέπει στον εθνικό νομοθέτη, σε μια κατάσταση ασυμμετρίας όπως αυτή στην οποία βρίσκεται η Ιρλανδία, να ερμηνεύσει ευρύτερα τους συγκεκριμένους λόγους.

⁴⁰ Βλ., ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 1 του κανονισμού Δουβλίνο II και της οδηγίας 2005/85, και αιτιολογικές σκέψεις 2 του κανονισμού Δουβλίνο III και της οδηγίας 2013/32.

96. Κατά συνέπεια, μολονότι η ύπαρξη πρακτικής συνιστώσας κατάχρησης δικαιώματος κατά την επιδίωξη χορηγήσεως διεθνούς προστασίας δεν μπορεί να αποκλείεται σε όλες τις περιπτώσεις, εντούτοις απαιτείται, τουλάχιστον, κατά περίπτωση εξέταση⁴¹.

V. Πρόταση

97. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως ακολούθως στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία):

Το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα, εξεταζόμενο στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, έχει την έννοια ότι η διάταξη αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα της Ιρλανδίας να προβλέπει στην εθνική νομοθεσία της λόγο απαραδέκτου βάσει του οποίου καθίσταται δυνατή η απόρριψη αιτήσεως διεθνούς προστασίας υποβαλλόμενης από υπήκοο τρίτης χώρας όταν έχει ήδη αναγνωρισθεί σε αυτόν καθεστώς επικουρικής προστασίας εντός ενός πρώτου κράτους μέλους.

⁴¹ Προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη πρακτικής η οποία συνιστά κατάχρηση δικαιώματος πρέπει να εξετάζεται, μεταξύ άλλων, εάν ο ενδιαφερόμενος «επιδίωξε να αποκομίσει όφελος από τη νομοθεσία της Ένωσης δημιουργώντας τεχνητά τις προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες προκειμένου να αντλήσει το όφελος αυτό» [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Οκτωβρίου 2012, Ουγγαρία κατά Σλοβακίας, C-364/10, ΕΥ:C:2012:630, σκέψη 58, και της 18ης Δεκεμβρίου 2014, McCarthy κ.λπ., C-202/13, ΕΥ:C:2014:2450, σκέψη 54].